

Discussiestuk 'Zorg voor de toekomst' - Reactie Gezondheidspact Utrecht

Utrecht, 30 januari 2021

'Zorg voor de Toekomst'

De titel schept verwachtingen, maar helaas schetst het stuk geen toekomst, noch een ambitie om naar toe te bewegen. Het is weinig verrassend, past te goed bij de taal die we kennen en toont minder lef en focus dan gehoopt. Zeker omdat deze contourennota ten grondslag komt te liggen aan de nieuwe coalitie, waarbij tijdens de vorming concessies gedaan zullen worden op wat er nu staat. De mens en zijn omgeving komen sporadisch terug, terwijl dat wat ons betreft het belangrijkste vertrekpunt moeten zijn; het beleid zou daar vervolgens op aan moeten sluiten.

Nou is kritiek alleen te verduren als er ook een alternatief perspectief gegeven wordt. Wij doen dit kort maar krachtig langs vier sporen: Verbind, Vertrouw, Verdraai en Vertel.

Verbind

Een belangrijk aandachtspunt is 'verbind', in de breedste zin van het woord en dan vooral het verbinden van werelden (verticaal én horizontaal):

- Individu (patiënt, cliënt, inwoner);
- Gemeenschap (buurt, wijk, groep inwoners);
- (Formele en informele) organisatie/instellingen/instituties én de professionals;
- Beleidsorganisaties (o.a. lokale en landelijke overheden, toezicht, handhaving).

De nadruk ligt op verbinden omdat we het 'samen' moeten doen en polarisatie continue op de loer ligt, ook bij (volks)gezondheid(zorg). Ter illustratie: 'Wij' bewoners kunnen het beter dan 'zij' professionals en vice versa. Naar voren kijkend zijn de opgaven te groot om verdeeldheid te voeden of te laten bestaan, wij zullen het samen moeten doen.

Voorbeeld: Ondersteun, financier, volg en leer van bestaande samenwerking en netwerken (die dicht bij inwoners en buurtprofessionals zitten), zoals de gezonde wijknetwerken en het Gezondheidspact in Utrecht, waar inwoners, professionals, initiatiefnemers, ondernemers samenwerken om de buurt/wijk gezonder te maken.

Het blijft voor de overheidsinstanties (en vele andere instituties, organisaties en formele netwerken) een hardnekkig verbeterpunt om te beginnen bij de mens/inwoner/de stad/de wijk/de buurt. Zien wat er al is, aansluiten bij wat er al gebeurt, bij de eigenaren van het initiatief op preventie, dát faciliteren en versterken. Onderdruk de neiging eerst scherp te hebben wat je als overheid denkt dat er zou moeten gebeuren, beleidsstukken op te stellen en daarmee de stad in te gaan en te vragen om mee te doen. Doe als overheid zelf mee en verbaas je over de energie die vrijkomt, bij alle partijen.

Vertrouw

Iets wat vaak terugkomt is de wens om vertrouwen terug te brengen in de gezondheid(s)(zorg), vertrouwen in de professionals en hun organisaties, maar ook

vertrouwen in de kracht van patiënten, cliënten of inwoners. Vertrouwen is moeilijk direct te organiseren, vertrouwen ontstaat. Er zijn wel werkbare ingrediënten om vertrouwen te laten ontstaan. Gelijkwaardigheid is daarbij een sleutelwoord. Co-creatie, partnerschap en creëren van ruimte en mogelijkheden (bijvoorbeeld continue consultatie bij beleidsvorming in tegenstelling tot eenmalige uitvragen). Faciliteren van maatschappelijke kracht die er al is. Vertrouwen op eigenaarschap, verantwoordelijkheid en (context specifieke) expertise.

Verdraai

Draai het om, verleg de focus op de dingen die ertoe doen, toon daarin lef en daadkracht. Neem stelling: *'wij (VWS) vinden preventie en voorzorg belangrijk, wij gaan hier ruim op inzetten in beleid en financiering, en wij dragen dit ook uit naar zorgverzekeraars, gemeenten en andere relevante stakeholders'*. Verleg de focus van ziekte en zorg naar de focus op gezondheid en gedrag, niet via ZZ naar GG, maar direct op GG focussen. Verdraai budgetten van zorg naar preventie. Verdraai ziekte specifieke doelgroepen naar context afhankelijke focus, dus van de 'diabeet', de 'COPD-er', 'kwetsbare oudere', de 'patiënt', naar mensen. Naar unieke individuen met een verhaal, een achtergrond (verleden) en een toekomst!

Vertel

Vertel én verhaal in plaats van verantwoord en verklaar. Ook hier ligt vertrouwen aan ten grondslag. Verzamel verhalen van het individu, de gemeenschap, de organisatie en het beleid (overheid). Deel verhalen met elkaar, vertel, ga de dialoog aan en verken alle perspectieven. Vind rijkdom in verhalen en perspectieven. Gebruik verhalen ook om problemen te constateren, toezicht te houden, oplossingen te vinden en impact vast te stellen, kortom ga continue in dialoog. Er zijn lokaal, regionaal en landelijke reeds vele voorbeelden aanwezig. Hier veel nadrukkelijker op inzetten is cruciaal, om vertrouwen te vergroten, verbinding mogelijk te maken en de gezondheid(s)(zorg) in al zijn facetten écht te verdraaien. Vind daarbij gezamenlijke 'nieuwe' taal die past bij de beweging die wij in gang willen zetten. Zegt het voort!

Matthijs Zwier

Aanjager Gezondheidspact Utrecht